

Till Trafikverket Region Mellersta,

Lindesbergs kommun vill med denna skrivelse framföra vår oro och vårt missnöje med det samhällsekonomiska beslutsunderlag (SEB) som tagits fram för projektet JMR2606 Frövi – kapacitetshöjande åtgärder.

Bakgrund

- Frövi är en strategisk järnvägsknutpunkt för hela Bergslagen, med anslutningar till Bergslagsbanan, Godsstråket genom Bergslagen, Mälarbanan och Västra stambanan.
- I Frövi hanteras årligen över 1,6 miljoner ton gods, varav omkring 1 000 000 ton råvara förs in i industrin och 500 000 ton färdig kartong transporteras ut. Därtill hanterar logistikföretag i området över 100 000 ton varor för vidare distribution inom Sverige och till kontinenten.
- Projektet ingick tidigare som objekt Y0002 i de nationella planerna 2018–2029 och 2022–2033 och har därefter omdefinierats till JMR2606 inför plan 2026–2037. Det innebär att projektet redan tidigare bedömts som prioriterat av staten.
- Projektet har lyfts i samtal mellan Trafikverket och kommunen under lång tid, och det finns en avsiktsförklaring från 2014 mellan Trafikverket, Regionförbundet Örebro, Lindesbergs kommun och Billerud Korsnäs Skog & Industri AB. Syftet med avsiktsförklaringen var att genomföra en funktionsutredning för Frövi bangård.
- Lindesbergs kommun har dessutom, baserat på ovanstående, aktivt investerat i projektet, bland annat genom att finansiera och bygga delar av järnvägsanläggningen, köpa in material samt bekosta planerings- och utredningsinsatser som normalt ligger utanför det kommunala ansvaret. Det har inkluderat detaljplansarbete, planeringsunderlag och analyser kopplade till bangården och dess närområde.
- Kostnaderna för dessa utredningar och planeringsinsatser har inte fördelats mellan Trafikverket, regionen och kommunen, trots att nyttan av arbetet tillfaller samtliga parter.

Bristande underlag till grund för prioritering

1. Ingen nettonuvärdeskvot (NNK) redovisas, trots att detta är kärnan i en samhällsekonomisk kalkyl.
2. Centrala nyttor – såsom robusthet, minskade förseningar och lägre operatörskostnader – är inte kvantifierade.
3. Känslighetsanalyser redovisas inte i underlaget, vilket avviker från rekommenderad praxis enligt ASEK 8.0.

4. Investeringskostnaden om 264 mnkr (prisnivå 2023-06) exkluderar signalkostnader, vilket gör kostnadsbilden ofullständig.
5. Klimatnyttor monetariseras inte i underlaget (SEB utan SEK) och riskerar därmed att undervärderas i prioriteringsjämförelser.

Vi noterar dessutom att ingen kvantitativ nyttoanalys har genomförts – inga siffror för restidsvinster, förseningseffekter, kapacitetsnytta eller operatörsekonomi redovisas. Det innebär att SEB:n saknar grunden för en samhällsekonomisk värdering. För ett projekt som funnits i planeringssystemet sedan 2014 är detta mycket ovanligt och står i strid med Trafikverkets riktlinjer enligt ASEK 8.0, där både NNK och känslighetsanalyser ska ingå i underlaget för större järnvägsinvesteringar.

Konsekvensen blir att projektet felaktigt klassas som ”svårbedömd lönsamhet”, vilket riskerar att leda till att Frövi tappar sin investering i nästa nationella plan – inte för att behovet saknas, utan för att Trafikverket inte tagit fram ett tillräckligt beslutsunderlag.

Bristande möjlighet till delaktighet för kommun och region

Lindesbergs kommun vill också framföra att processen fram till det nu föreliggande SEB präglats av bristande transparens och delaktighet.

- Kommunen och Region Örebro län har under lång tid bidragit med omfattande material, bland annat Framtidens Frövi (2023-11-03).
- Både kommunen och regionen har efterfrågat en aktiv roll i analysarbetet, för att säkerställa att lokala och regionala nyttor speglas korrekt.
- Trots detta har Trafikverket inte berett vare sig kommunen eller regionen möjlighet att på ett meningsfullt sätt bidra till SEB-processen.

Detta är särskilt anmärkningsvärt eftersom kommunen redan bidragit både ekonomiskt, planeringsmässigt och genomförandemässigt till projektets utveckling. Kommunen har dessutom bekostat utredningar och planeringsarbete som borde ha finansierats gemensamt, eftersom de direkt stödjer Trafikverkets ansvar för järnvägsinfrastruktur och beslutsunderlag.

Vi ser mycket allvarligt på att varken kommunens investeringar, planeringsinsatser eller inlämnade beslutsunderlag har återspeglats i SEB:et. Resultatet blir en skev och ofullständig bild av projektets faktiska betydelse för kommun, region och nation.

Våra krav

6. Omgående initierar en komplettering av SEB för JMR2606, inklusive en fullständig samhällsekonomisk kalkyl med NNK.
7. Säkerställer att centrala nyttor för näringslivets transporter, förseningseffekter och robusthet kvantifieras i enlighet med ASEK 8.0.
8. Redovisar hur projektets beroenden mot andra kapacitetssatsningar (bl.a. Hallsberg, Örebro, TEN-T) påverkar lönsamheten.

9. Etablerar en öppen och regelbunden dialog med Lindesbergs kommun och Region Örebro län för att säkerställa att lokala och regionala perspektiv integreras i det fortsatta arbetet.
10. Säkerställer att framtida planerings- och utredningskostnader fördelas rättvist mellan berörda parter utifrån respektive nytta och ansvar.

Avslutning

Kommunen förväntar sig att Trafikverket tar sitt ansvar för att leverera ett beslutsunderlag som motsvarar projektets strategiska betydelse. Vi accepterar inte att en redan tidigare prioriterad åtgärd – som dessutom medfinansierats och delvis planlagts av kommunen – riskerar att nedprioriteras på grund av metodbrister och bristande delaktighet i underlaget.

Med vänlig hälsning,
Tomas Klockars
Kommunstyrelsens ordförande
Lindesbergs kommun

Med stöd av Moderaterna, Socialdemokraterna, Centerpartiet, Sverigedemokraterna, Krisdemokraterna och Vänsterpartiet i Lindesbergs kommun.